

Un antisemitisme vestit d'antisionisme

Fa quinze dies Teheran acollia un congrés titulat "L'Holocaust revisat: una perspectiva global", en què van vessar-se noves i dures crítiques contra l'estat d'Israel. Giovanni Levi, Esther Benbassa i Gustav Claussen, destacats intel·lectuals jueus d'Itàlia, França i Alemanya respectivament, es mostren ben crítics amb la política israeliana, però alerten de la forta embranzida antisemita.

Giovanni Levi –fill d'un antifeixista empresonat en època de Mussolini– va haver de refugiar-se, amb la mare i el germà, en un poblet dels Alps, on van residir amb noms i documentació falsa. Encara sort, perquè tots tres van escapolar-se dels que havien engarjolat el pare. Encara sort, tenint en compte que el cosí d'en Giovanni, anomenat Primo, va ser deportat, com tants jueus, a camps de concentració. Encara sort, i molta, perquè un terç

dels jueus italians van morir en aquell temps.

Quan ara Mahmud Ahmadinejad, president de l'Iran, de l'antiga Pèrsia, un estat amb 65 milions d'habitants que fa ostentació de la seua capacitat nuclear, parla del "mite de l'Holocaust", a Giovanni Levi li canvia la cara. La seua cara continua impàvida quan observa el tractament que molts mitjans de comunicació internacionals han donat al recent congrés de Teheran, en què ha par-

ticipat un grupet de jueus ultraortodoxos que representa no més de 5.000 persones arreu del món. Ha estat més cridanera aquesta pintoresca expedició que no la nova sèrie de declaracions negacionistes i contra el dret a l'existència d'Israel que ha proclamat el president Ahmadinejad.

Levi, nascut a Milà el 1939 i professor d'Història Moderna a la Universitat Ca' Foscari de Venècia, és ben crític amb la política d'Israel –"la bogeria d'ocupar territoris durant trenta anys sense no fer res, deixant que la situació degenerara, ens ha dut a un carreró sense eixida"–, i, malgrat formar part d'allò que ell anomena "extrema esquerra", considera que "el problema no és la quantitat de morts de l'Holocaust sinó el llegat cultural i simbòlic dels actes. Molts joves es rebel·len contra Israel perquè aspiren a capgirar els valors establerts. Potser és culpa nostra, que no ho hem explicat bé. L'extrema esquerra arrossega una important hostilitat envers els jueus, la hi porta ben arrelada, després de dos mil anys de propaganda catòlica".

Detlev Claussen –nascut a Hamburg l'any 1948, professor de Teoria Social i

Esther Benbassa

Gustav Claussen

Sociologia a la Universitat de Hannover– i Esther Benbassa –nascuda a Istanbul el 1950, professora d'Història Moderna Jueva a la Sorbona de París– pensen que un d'aquests problemes és la “banalització” de l'Holocaust i la diàspora hebrea.

“A Alemanya, l'antisemitisme és un tema destacat, cada dia, als mitjans de comunicació. L'Holocaust s'ha banalitzat, ha nascut allò que jo dic ‘artefacte Holocaust’. Cada nit hi ha programes sobre el nacionalsocialisme, és increïble! Això banalitzava aquest tema, cada programa que tracta aquest tema és banal. El conjunt d'allò que s'hi diu és banal, l'espectador passa a ser un consumidor més, simplement”, diu Claussen. Benbassa parla de banalització de la Shoah: “Les institucions jueves han vist que caldria millorar la comunicació. N'hi ha que s'han beneficiat de l'ús de la Shoah. No dic que no es parle de la Shoah, però tot sovint s'ha caigut en un excés de memòria i d'emocions. La Shoah és una arma política.”

Giovanni Levi opina que, ans al contrari, “cal considerar la diàspora jueva com la gran conquesta de la humanitat, no com una cosa transitòria”. Segons aquest professor, però, “el drama del judaisme és que molts jueus consideren Israel l'estat guia del judaisme, i jo, que

sóc un jueu de la diàspora, entenc que la gran riquesa del judaisme és que es tracta d'un poble sense estat, i pense que Israel és un experiment a l'interior de la diàspora, un de tants experiments. És difícil considerar-lo un estat guia, perquè de fet hi ha més jueus als Estats Units que no a Israel. Fa tres mil anys que correm pel món. Estic orgullós de ser italià i jueu, però em negue a reconèixer la primàcia d'Israel. Estic orgullós de ser d'un poble sense nació”.

L'element distorsionador. Els tres professors coincideixen a dir que la situació a l'Orient Pròxim contamina l'opinió que molta gent té dels jueus, sobretot entre l'esquerra i els intel·lectuals.

Gustav Claussen avisa que “el punt de vista que ofereixen els mitjans de comunicació és que, igual com a l'Holocaust els alemanys perseguen els jueus, ara Israel és un poder ocupacional. Generen un món molt fàcil, però el cas araboisraelià és molt més complex, no pot explicar-se en un minut diari: així tan sols s'aconsegueix donar una perspectiva molt distorsionada. I en l'esfera pública també resulta molt difícil explicar el conflicte, perquè ningú no vol escoltar-te, i això que és una qüestió de política

general, de la qual tothom hauria d'estar informat”.

Benbassa ratifica aquest parer, i n'aporta un exemple: “Sí, hi ha antisemitisme entre els intel·lectuals d'extrema esquerra i els altermundialistes. Bové i companyia són antisemites. L'humorista Dieudonné M'Bala [sancionat per dir que els jueus són ‘com els negres o els comerciants d'esclaus’, de mare francesa i pare camerunès –fins fa poc assegurava que es presentaria als comicis presidencials del 2007–, afirma que el règim de Chávez és ‘una nova esperança per a tothom’, que ‘l'enemic és el capitalisme, el neoconservadurisme, el neocapitalisme’ i que ‘Bushito és el representant de l'eix del mal’] ha parlat de manera obertament antisemita, tant a la ràdio com a la televisió. A França, des del 23 de febrer del 2005, una llei obliga que els llibres escolars parlen de la memòria de la colonització i de la descolonització –per exemple, d'Algèria–, almenys tant com ho fan de la Shoah. Aquest és el futur: es parlarà molt més del colonialisme que no de la Shoah, entre altres coses perquè els supervivents d'aquesta ja tenen vuitanta anys. La memòria serveix per a la identificació, no és dinàmica, i el risc és que el colonialisme faça com el judaisme, que es tanque en la seua pròpia memòria”.

“La majoria dels intel·lectuals alemanys també practiquen la crítica exagerada contra Israel –apunta Claussen–, i aquest no és un fenomen exclusiu de l'esquerra. Hi ha diverses formes d'antisemitisme: de tipus neonazi, la crítica exagerada dels mitjans contra Israel..., els antisemites, de fet, tot sovint rebutgen que se'ls qualifiqui així.”

Levi, en canvi, entén que “no pot parlar-se d'antisemitisme intel·lectual, sinó d'antiisraelisme. És cert que Israel fa una política molt perillosa, la critique obertament, però no per això sóc antisemita: sóc jueu, i n'estic orgullós”, i ataca els que titllen aquest estat de “nazi”: “Aquesta és una estupidesa, i sí que és antisemitisme. No té cap mena de parió, Israel amb un estat nazi. Ningú no diu, en canvi, que l'Iran o la Xina són estats nazis. Israel té les seues característiques, és un estat molt i molt conservador, ara com ara. El món demana a Israel més del que demana a Uganda, l'Iran o Espanya, és un estat que té un valor simbòlic.”

Giovanni Levi

FRAN GIL

“Aquest és el millor exemple d’antisemitisme barrejat amb la crítica a Israel”, confirma Claussen. “Critique durament les polítiques d’ocupació, han estat una errada gravíssima: desfer-se’n, d’aquests territoris, seria del tot recomanable. Israel és una potència ocupadora, però l’Alemanya nazi era molt més que això: va assassinar milers i milers de persones, milers i milers de jueus. Israel mai no ha creat camps de concentració. És banalitzar el règim nazi, comparar això.”

Antisemitisme a Europa. “A França –continua Benbassa– fa anys que hi ha un antisemitisme clàssic, sobretot en les famílies burgeses, que, curiosament, defensen els palestins pel seu rebuig als jueus i a Israel. El gran problema de les institucions jueves és que només diuen que els àrabs estan contra els jueus, tot ho han reduït això, deixant de costat l’antisemitisme clàssic i d’extrema dreta, que va fent feina, a poc a poc. L’esquerra francesa, que tot sovint s’ha situat del costat de Palestina, encara no

entén el problema que és la no-integració dels ciutadans àrabs. De fet, darrerament els jueus han votat majoritàriament la dreta, atrets pel discurs de la seguretat ciutadana.”

A Alemanya, els jueus són “una minoria molt minoritària, només hi ha uns pocs intel·lectuals jueus, poden comptar-se amb els dits de les mans”. Claussen intenta evitar alguns llocs: “Perquè me’ls conec, però puc viure amb jueus d’altres països sense cap problema. Ara bé, dels noranta ençà ha empitjorat la situació dels jueus a Alemanya, i no s’hi val callar, cal parlar-ne obertament. Després de la unificació podem parlar de la identitat, tot i que a mi és un tema que no m’agrada gaire.”

“Viuen als mateixos barris, però no tenen gaires bones relacions”, explica Esther Benbassa sobre la relació entre àrabs i jueus a França. “Al seu dia, hi va haver convivència, però avui no. Els jueus pobres arribats dels països àrabs conviuen sense problema amb els musulmans. Tot va canviar a partir del 1967, amb la primera Intifada. Avui, per

als àrabs que viuen a França, els jueus són enemics: afecta molt el conflicte de l’Orient Pròxim. Lloen que els germans palestins facen la guerra contra els jueus i els agradaria actuar com ells: acusen els jueus francesos de no tenir feina, de controlar els mitjans i de transmetre una visió esbiaixada del conflicte. Els palestins, però, no s’estimen els àrabs del Magrib... Com passa amb els jueus, que els asquenasites diuen que els sefardites no tenen cultura.”

A Itàlia, “de jueus, sempre n’hi ha hagut pocs, al llarg de la història mai no n’hi ha hagut més de 50.000, però també és cert que molts dels que encara queden són intel·lectuals”, comenta Giovanni Levi.

Auschwitz en el record? A parer de tots tres, el negacionisme i la banalitat poden reduir la barbàrie dels camps de concentració nazis. Claussen, a fi de demostrar els deixos antisemites que encara perviuen a Alemanya, recorda un afer que va esdevenir-se amb motiu de la Fira de Frankfurt del 1999: “En el seu discurs com a premiat, Martin Walser –competidor directe de Günter Grass–, va dir que n’estava fart, d’Auschwitz, que odiava aquest sentiment de culpa! Ningú no va dir res, sobre aquest tema, i era un antisemitisme que es transmetia a través dels mitjans de comunicació, davant de figures de la cultura i del Govern. El discurs de Walser va ser rebut amb grans aplaudiments, excepte per una persona: el president de la comunitat jueva. A Alemanya i arreu del món s’ha condemnat l’antisemitisme, però encara queda, en la vida quotidiana de la gent: es culpa els jueus dels mals de la modernitat.”

Per acabar, Benbassa i Levi no s’estan de fer més autocrítica. La primera recomana parlar de l’antisemitisme, “però no servir-se’n, no instrumentalitzar-lo”. El segon opina que “res no serà igual, després d’Auschwitz. Si Alemanya, el centre de la gran intel·lectualitat –Nietzsche, Hegel, Kant, Heidegger, Freud...–, va acollir aquella brutalitat, queda clar que ni el cervell de l’home no podia evitar-ho. Ja ho deia Freud: no som ni bons ni dolents, som les dues coses alhora”. Potser, llevat d’Ahmadiyev, tots som així.

Víctor Maceda

EDICIONS DEL PAÍS VALENCIA, SA

Necessita

**Comercial per a l'àrea del Principat
Imprescindible vehicle propi
Sou + comissions + seguretat social**

**Envieu currículum a:
Edicions del País Valencià, S.A.
Sant Ferran, 12
Edifici Octubre
46001 València**

**O bé per correu electrònic a:
publicitat@eltemps.net**

Ref.: SM